

G-P

Göteborgs-Posten

3 januari 1976

1 kr 25 öre

300.000 PAR TRÄTOFFLOR LÅGORNAS ROV PERMITTERINGAR?

BENSINEN går upp KRAFTIGT

**Tipslappar
förstördes**

**SNÖSTORM
i antågande**

Ledare: **SKÄRPT SKATTETRYCK ● DYRARE BENSIN**

Kultur: Inga-Greta Agrell: **Vad är barnmisshandel?**

Göran Lantz: **KRO och gobelängen**

Vad är barnmisshandel?

FÖR NU ungefär 30 år sedan publicerades i vetenskaplig litteratur en presentation av en ny sjukdom som drabbade mycket små barn, ofta spädbarn. Den yttrade sig i frakturer i olika delar av skelettet. Ibland var det skallens ben som spräckts, ibland revben, ibland extremitets skelettet. Man upptäckte ibland gamla och färskare frakturer samtidigt men fann ingen påvisbar orsak. Sjukdomen fick ett fint namn, som nu är bortglömt. Så småningom upplöstes det intressanta problemet i djup tragik: I samtliga dessa sjukdomsfall gav en noggrann utredning vid handen att det rörde sig om upprepad misshandel i barnets eget hem.

Efter detta har barnmisshandelns problematik blivit föremål för en mängd utredningar och begreppet misshandel har vidgats till att omfatta även användning och psykisk misshandel.

Lagstiftningen på detta område är otillfredsställande. De många debatter, konferenser och offentliga utredningar som behandlar barnmisshandel i olika former dokumenterar att det verkligen rör sig om ett svårt samhällsproblem. Barn är rättslösa, och de bestämmelser och paragrafer som existerar innebär ofta endast ett skenbart skydd för ett drabbat barn. Som barnpsykiater upplever man inte så sällan i text ett vårdnadsärende hur en advokat lyckas få rätten att desavouera den expertutredning som bygger på ett omfattande material från en noggrann psykiatrisk, psykologisk och social utredning. En

fjäder i hatten för advokaten. En djup tragik för ett redan förut psykiskt skadat barn visar den barnpsykiatriska uppföljningen.

Britt Hedeby, initiativtagare till föreningen Bris (Barnens rätt i samhället) tar i sin bok *Barnmisshandeln i Sverige* (Zindermans) upp problemen kring barnmisshandel i ordets vidsträcktaste mening. Hon talar om såväl fysisk som psykisk misshandel, däri inräknad även användning. Framställningen omfattar en konkret och informativ fallbeskrivning.

När det gäller den fysiska misshandeln kräver förf. med rätta skärpning av lagen. Men det är väsentligt att inte stanna vid lagparagrafer. Jag tycker nog att förf. alltför summariskt engagerar sig för tvångsåtgärder. Hon har synes det mig en något väl optimistisk tilltro till det goda fosterhemmet. Sådana är det faktiskt ganska ont om i förhållande till behovet. Det gäller att få fram ett fosterhem som i största allmänhet är bra — men dessutom skraddarsytt för det barn jag just för tillfället vill placera. Man är dessutom stundom i den förtvivlade situationen att den pojke eller flicka man vill placera själv vägrar att lämna ett uppenbart dåligt biologiskt hem.

Och att mot barnets vilja flytta ett 8—10 års barn till ett fosterhem ger ett för fosterhemmet utomordentligt jobbigt utgångsläge, som kräver kvalifikationer som mycket få hem besitter.

Man frågar sig: Vad är det som gör människor till barnmisshand-

lare? Svaret kan tveklöst ges: Det är framför allt den tidiga våldsindoktrineringen, men det är kanske den förf. avser, när hon på något ställe talar om det psykologiska arvet. Hon kunde med fördel uppehållit sig mer vid den frågeställningen. Våldsindoktrinering — det är när fortfarande över hälften av svenska folket (och följaktligen även hälften av fosterhemmen) accepterar äga som uppfostringsmedel, när man skiljer på äga och misshandel, när man lär sina barn att "slå igen bara" istället för att lära dem att söka hjälp hos vuxna.

Vi alla gör oss skyldiga till barnmisshandel, när vi lär våra barn våldsmetoder i samvaron med andra barn i stället för att ge dem den tillsyn de behöver för sin trygghet. Våldsindoktrinering är inte bara när vi slår våra barn, det är lika mycket när vi hotar med stryk, även om stryket inte effektueras. Där har vi det psykologiska och det sociala arvet vi ger våra barn och de låter det gå vidare.

Förf. anklagar i alltför stor utsträckning föräldrar. Det är för mig angeläget att framhålla att föräldrarna liksom barnen är offer för det psykologiska och sociala arvet. Och offer för en enorm okunnighet om hur barn i olika åldrar fungerar. Det är lika viktigt att ge sig på okunnigheten och våldsindoktrineringen som på lagparagraferna. Att enbart justera lagen hjälper inte.

Barninstitutionerna fungerar enligt Hedeby i stor utsträckning mer som förvaring än som vård,

enligt henne beroende på okunnighet och dålig utbildning. Jag vill bestämt hävda att där brister finns, beror dessa på för fåtalig personal och för stora barngrupper. Efter att i många år ha samarbetat med förskolor och daghem har jag fått en utomordentlig aktning för det både sak-kunniga och uppoffrande arbete personalen lägger ner på sina barngrupper, det intresse den har för fortbildning trots stora materiella brister i utrustning, lokaler och anslag. Den gruppträning som ges barnen är ofta av mycket hög klass trots de knappa resurser man oftast arbetar med. Den tid är för längesedan förbi när man straffade barnkrubbans barn med inlåsning i mörk skrubbe.

I kapitlet om psykisk misshandel hade man gärna sett synpunkter på skolans roll. I skolstadgan står att barn ej får behandlas kränkande. Som barnpsykiater får man inte alltför sällan till behandling skolvägrare med bakgrund att ha fått schavottera inför klassen av en eller annan anledning. Elever kan av den gamla stammens lärare ibland få tillvitelser, som läraren själv under inga villkor skulle tolerera om de riktades mot honom — eller henne — själv. Men uppfattningen om vad som är kränkande kan naturligtvis variera både bland lärare och elever.

De kanske intressantaste kapitlen i denna bok om barnmisshandel är dels det om olika upp-

fostringsmetoder, dels om familjeterapi.

Kapitlet om familjebehandling är tankeväckande. Förf. går hårt åt Skå-experimentet med familjeterapi knuten till institutionen och ännu hårdare angriper hon olika former av familjebehandling ute i familjernas hem, så som den bedrivs på åtskilliga platser i Sverige.

Om "hemma-hos-terapin" säger förf. bl a:

"Ur barnens synpunkt är den utan tvekan livsfarlig, därför att den ofta förhindrar att barnet i tid flyttas från en skadlig och farlig miljö".

Ett ytterligare citat under rubriken. Ett gigantiskt kvacksalveri:

"Unga studerande utan utbildning och förmåga kan lysa med lånta fjädrar och ge sig in på en behandling av människor som de inte vet det bittersta om. Det är otroligt att det får förekomma en enda dag till".

Barnmisshandeln i Sverige är en utomordentligt intressant bok. Givetvis måste den som har en mångårig psykiatrisk erfarenhet på en del ställen sätta en liten kråka i kanten, men det är välgörande med en författare som inte utan vidare går på moderna behandlingsmetoder, som lätt leder till missbruk när de präglas av romantiskt önsketänkande mer än kunskap och erfarenhet av människobehandling. Britt Hedeby är ute i angeläget ärende. Hennes bok är rykande aktuell och den behövs i dag. Zindermans förlag är värt en eloge för utgivningen.

Inga-Greta Agrell